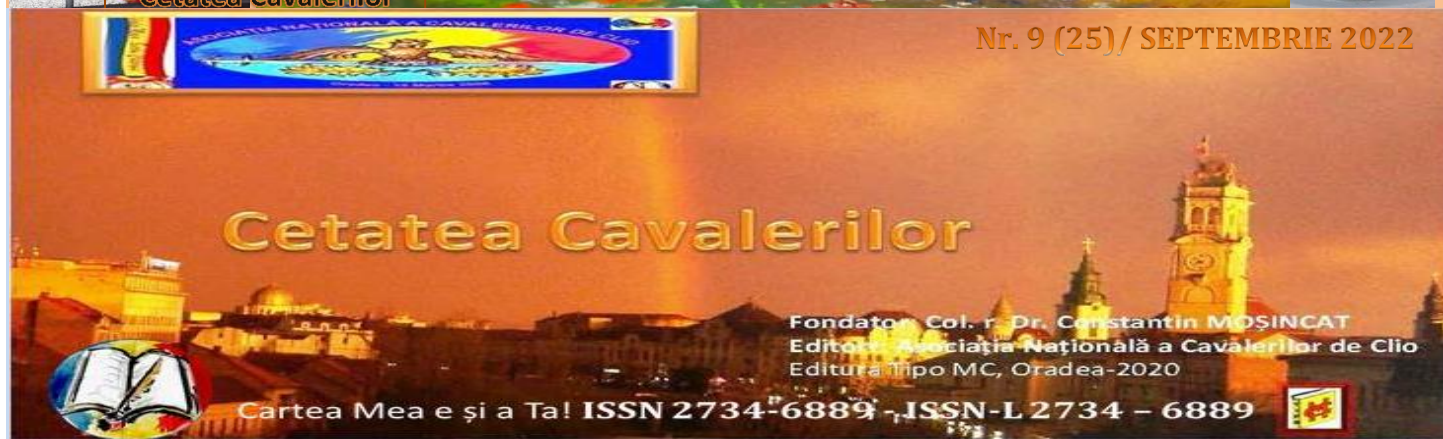
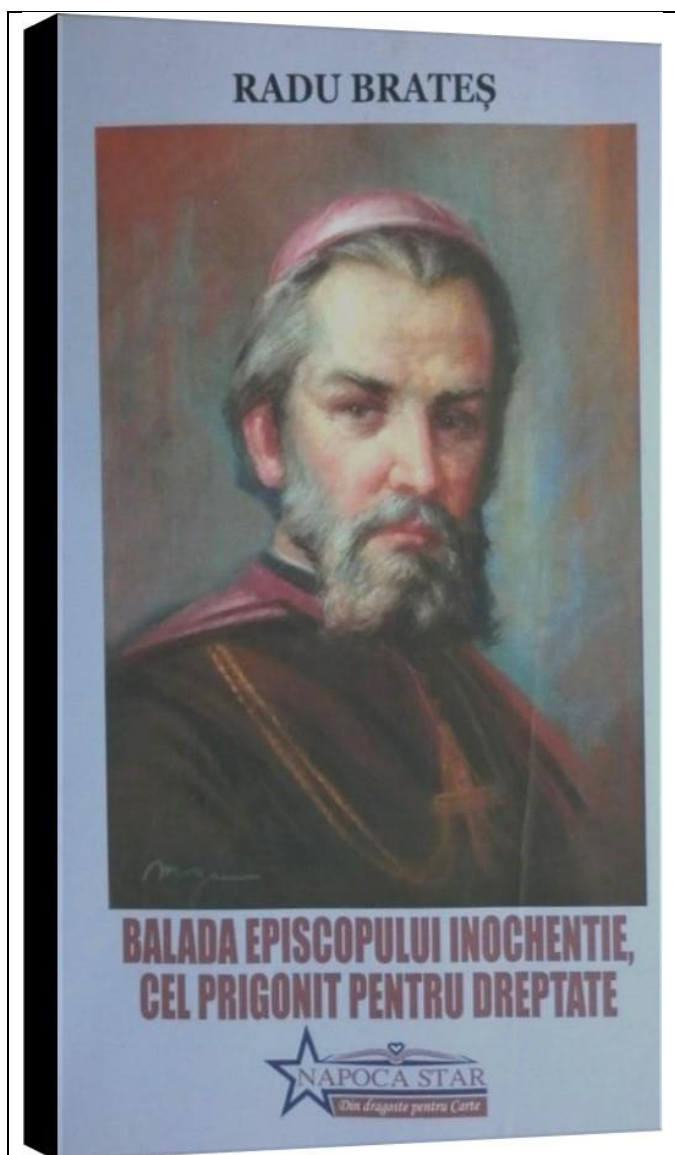

„Balada Episcopului Inochentie, cel prigonit pentru dreptate”

Mircea DAROȘI

Autorul acestei creații literare este profesorul și preotul blăjean Gheorghe I. Biriș (pseudonim Radu Brateș) pe care a scris-o în anul 1942, cu prilejul împlinirii a 250 de ani de la nașterea lui Inochentie Micu - Klein (1692-1768), dar a fost publicată abia în 1944 în revista sibiană „Luceafărul”.

Cartea este retipărită într-o formă nouă în 2022 la Editura „Napoca Star” din Cluj, fiind concepută și îngrijită de către fiica poetului, Liana-Tereza Biriș. „Balada Episcopului Inochentie, cel prigonit pentru dreptate” are la început un motto alcătuit din cuvintele ierarhului, desprinse dintr-o scrisoare trimisă de la Roma în data de 28 aprilie 1764: „...după puțința mea am făcut și am muncit într-atâta, necăutând hasna mea, ci a neamului, până am căzut în urgia pismașilor”.

Poetul consideră că opera sa este un pios omagiu, o onorantă recunoștință față de cel care a fost Episcopul și întemeietorul Blajului, precursorul Școlii Ardelene, vajnicul luptător pentru drepturile naționale ale românilor din Transilvania.

Volumul se deschide cu un „Cuvânt înainte” semnat de Episcopul greco-catolic de București, Mihai Frățilă, care elogiază creația lui Radu Brateș și apreciază reeditarea acestei cărți. Balada dedicată episcopului-martir cuprinde cinci tablouri, fiecare evocând momentele semnificative din viața și lupta acestuia.

Cele 20 de strofe scrise în stil popular și într-un limbaj expresiv, alcătuiesc portretul patriotului care s-a jertfit pe altarul credinței, al libertății și demnității neamului. Ca într-o monografie biografică, în care

găsim istorie și poezie, sunt conturate etapele parcurse de protagonist.

Primul tablou se intitulează „Descălecarea” și prezintă imaginea zilei de vară a anului 1737, când tânărul episcop, în chip voievodal, sosește la Blaj, pentru ca peste ani, să-l transforme într-o capitală a spiritualității românești:

„Din rădvan cu patru boi coboară
Tânăr episcop cu suflet pur.
Peste ani și veacuri gându-i zboară,
Dar privirea-i stăruie-mprejur”.

Este o atmosferă de basm cu largi rezonanțe sufletești. Sosirea lui pe aceste meleaguri îi oferă posibilitatea să observe soarta „oropsitului popor” și se roagă Creatorului să-i așeze pe umeri povara celor obidiți:

„Doamne, dă-mi povara tuturor
Pân' la răstignire și-nviere !”.

Cel de-al doilea tablou se numește „Ctitorul”, în care, „vlădica” Inochentie face planuri de zidirea Cetății de credință a Blajului:

„ Stă vlădica singur în chilie,
Face planuri de-așezare românească.
Simte-atâtea piedici, că nu știe
Să încerce ori să se oprească ?”

Dar, oricâte îndoieli și piedici are, el găsește forța necesară să-și înfrunte dușmanii, jertfindu-se pentru idealul său nobil, așa cum reiese din următoarea secvență, intitulată „Ctitorul”:

„Și-oi porni la luptă cu dușmanii,
Să scot neamul din urgie și ocară.
Voi jertfi și zilele și anii
Ca o lume nouă să răsară!”

„Luptătorul” este partea cea mai sensibilă a baladei, prin care spiritul protestatar al episcopului reiese din scrisorile trimise Dietei Transilvane pentru acuzațiile neîntemeiate adresate neamului românesc:

„Neam de hoți !” – acuză dieta vag...
Iar vlădica-i trăsnet și năpastă:
Neam de baștină și nu pribeag !...
Vor să-l zvârle grofii pe fereastră”.

Stăpânirea nu tolerează adevărul spuselor sale, fapt pentru care este nevoit să ia drumul exilului la Roma, timp de 17 ani, fiind îngrijit de nepotul său de unde duce dorul Ardealului și al poporului său. Tonul elegiac își face loc în versurile următoare:

„Sun-o doină-n amintire, sună jalnic:
Foaie verde, foaie ca pelinul...
Stă vlădica, chinuit amarnic,
Și închide-n inimă suspinul”.

Ultima parte a acestei creații se numește „Vizionarul”, prin care poetul vede în eroul său un prevestitor al împlinirilor neamului românesc:

„Gându-i zboară peste ani și ani,
Uită jertfa care sângerează și doare:
Vede neamul aprig de țărani
Dărâmând imperii opresoare”.

Lui Radu Brateș i s-au alăturat și alți poeți care i-au dedicat Episcopului blăjean versuri încărcate de alese sentimente de prețuire și admirație, dar dintre toate acestea, spune criticul literar Ion Buzăși, „Poate cea mai frumoasă poezie închinată lui Inocențiu Micu-Klein, în orice caz cea mai cuprinzătoare în evocarea luptei și jertfei sale, aparține poetului Radu Brateș”.

În acest volum sunt înserate apoi mai multe articole scrise de autor în memoria celui „prigonit pentru dreptate”, dar și „alte materiale mai vechi publicate în presa vremii cu sau despre acel eveniment memorabil, gândurile și creațiile de mare prețuire ale scriitorilor, clericilor, intelectualilor față de personalitatea evocată cu prilejul aceluia moment jubiliar”.

Dintre articolele lui Radu Brateș aș aminti pe cele publicate în ziarele și revistele vremii: „Din viața și activitatea marelui episcop mucenic Ioan Inocențiu Micu-Klein (Unirea, Blaj, febr. 1930)”, „Sărbătoarea Blajului” (Unirea, Blaj, iunie 1937), „Două sute zece ani de la întemeierea Blajului (Calendarul de la Blaj, 1947), „Ioan Inocențiu Micu” (Oameni din Ardeal, Editura Minerva, București, 1973). La capitolul scrieri despre Vlădica Inocențiu sunt selectate câteva fragmente semnate de dr.

Augustin Bunea, M. Străjanu, dr. Ioan Rațiu, Nicolae Lupu, Nicolae Comșa, Alexandru Lupeanu, Pamfil Șeicar, I.P.S Valeriu Traian, Ion Agârbiceanu, prof. univ. Alexa Borza, dr. Iuliu Hațieganu, Iosif Pervain, iar dintre criticii literari care fac referiri la *Baladă* sunt amintiți Nae Antonescu, Ion Buzași, Ioan Chindriș, Nicolae Albu și Constantin Cubleșan.

Întoarcerea acasă a rămășițelor pământești ale episcopului este întâmpinată în 2 august 1997 prin câteva articole publicate în presa Blajului. Aproape de finalul cărții se află Testamentul Episcopului Inocențiu Micu - Klein, semnat în fața notarului Ioan Antoniu Pica, dar și textul împlinirii testamentare din 19 oct. 1997, când sicriul este așezat în cripta din Catedrala Blajului, iar la 28 oct. 2020 reasezat în altarul Catedralei Arhiepiscopale Majore „Sfânta Treime” pe care el însuși a ctitorit-o. Reeditarea operei lui Radu Brateș a fost mai mult decât necesară și meritul îi aparține fiicei sale Liana-Tereza Biriș, drept recunoștință pentru tatăl ei iubit, „care nu și-a dezmințit verticalitatea formației sale profesionale și spirituale”. Felicitări !

**

*

Redacția,

Cu modestie, dar și cu mare bucurie, adăugă o dezvăluire cu privire la **întoarcerea acasă a Marelui Vlădică**.

Se întâmpla atunci pe 2 august 1997, când îndeplineam funcția de Directorul muzeului Militar Național – Filiala Oradea, și când, într-o sâmbătă dimineața pe la 10, primesc un telefon de la Atașatul Militar de la Budapesta, generalul Mihai Corneliu Lungu, care mă întreabă de programul de a doua zi, apoi mă vestește *confidențial*, conform obiceiurilor diplomatice, că **a doua zi urmează să intre în țară osemintele patriotului român Samuil Micu Klain, și apoi instrucțiunile de urmat**.

Împreună cu maiorul Ioan Pop – de la Comandamentul Diviziei 11 Mecanizate „Carei”-, am luat cel mai frumos buchet de gladiole din piață, flori de sezon, și am așteptat la Vama Borș, cortegiul carului mortuar, însoțit de reprezentantul nostru delegat de Sfântul Scaun de la Vatican, pe P.S.Sa Virgil Bercea, numit la 6 noiembrie 1996 episcop coadjutor al Eparhiei de Oradea Mare, de către papa Ioan Paul al II-lea pentru ca, mai apoi, la 8 iunie 1997, să-i succedă episcopului Vasile Hossu ca episcop eparhiei Oradea, și pe ambasadorul României de la Roma.

Pe Preasfințitul îl cunoșteam din acțiunile comune anterioare, dar acum era un moment special dedicat lui Ioan Inocențiu Micu Klein, mai bine zis a Osemintelor aduse de la Roma, iar revenirea pe pământul țării, de unde fusese prigonit de autoritățile austriece, era din nou ACASĂ. În drumul său spre Catedrala din Blaj, trecea pe la Vama Borș, și în loc de un **Regiment de Onoare**, am avut cinstea și Fericirea de a da **ONOR marelui patriot român**, doar eu lt. col Constantin Moșincat și colegul maior Ioan Pop, duminică pe 2 august în 1997.

Protocolul stabilit diplomatic, aveam să aflăm de la ambasadorul Constantin Mihail Grigorie, nu prevedea nici o ceremonie oficială, în afara acestei delegații militare restrânse formată din Lt. col. Constantin Moșincat, Maior Ioan Pop, și prefectul județului Dan Bălaș (decembrie 1996 – iunie 1998). La ora stabilită am fost acolo în așteptare. Am vestit pe Șeful Vămii Borș, care de îndată și-a luat măsurile protocolare și ni s-a alăturat. Precum era de așteptat delegația cu osemintele a intrat la ora programată pe pământul României.

Dar, surpriza a venit din partea oficialului județean, (numai pentru cine nu cunoștea prostul obicei al acestuia de a întârzia la mai toate evenimentele unde era programat¹). Dar, pentru că până la Blaj mai era ceva cale de parcurs, ora după amiezii înaintată – 17.00, am fost întrebat, după un schimb de informații generale, cu înalții noștri oaspeți, ce-i de făcut? Ce propun? Atunci am zis: **Domnul Ambasador, Prea Sfinția Voastră, eu cred, având în vedere situația în care ne găsim, că s-ar cuveni să rostim UN BUN VENIT și o rugăciune în Onoarea oaselor celui care se află în sicriul din carul mortuar**. Așa a fost marele cărturar patriot Ioan Micu Klain primit la ÎNTOARCEREA sa în Țara pe care a

¹ Invitat la o asemenea festivitate, la unitatea militară din Beiuș, de către col. Ptreila, când se dezvelea bustul lui Avram Iancu, Dan Balaj, a ajuns când tocmai cu o oră întârziere, când toți invitații se îndreptau spre locul unde se pregătise o agapă. Spre a-i dovedi lui Ștefan Seremi (Președintele C.J. Bihor) că nu a întârziat, scoase invitația și i-o înmână. Apoi, acesta cu voce tare citește: Invitație, dlui Dan Bălaș –prefect al Bihorului, *Avem onoarea a vă invita la festivitatea ce va avea loc în unitatea noastră, din ORADEA, la ora 12.00. Situație devenită comică când acesta l-a atenționat: „Păi ce cauți Dane la Beiuș!”*. Cam așa erau oamenii „găsiți și promovați de PNTCD”!

slujit-o. O rugăciune, căci multe rugăciuni a îndreptat și el spre Bunul Dumnezeu ca să-l ajute să lumineze și să propășească neamul său românesc!

Și nu bine isprăvim rugăciunea Tatăl Nost, că apare disperat și Dan Bălaș, prezentându-se ca prefect, cu scuze că nu s-a terminat mai repede „vecernia de la Mănăstire și că n-au putut veni măicuțele”! Iată cât de mult a ținut „secretul” operațiunii de repatriere, deoarece programarea oficială a procesiunii era pentru octombrie la Blaj, s-a optat doar pentru această scurtă procesiune de salut. Din autobuz au coborât, în bocet, măicuțele aduse de prefect, care se văitau pentru răposatul. Atunci din nou l-am rugat din nou pe P.S. Sa Virgil Bercea, ca să reluăm rugăciunea. Așa a fost primit cu RUGĂCIUNE pe pământ natal Episcopul ctitor al Mitropoliei Blajului. Întemeietorul Blajului, centru de credință și cultură al românilor transilvăneni, numit și „Mica Romă” avea să-i devină din 19 octombrie 1997 loc de veci. Aici ierarhul a deschis prima școală cu predare în limba română, fiind inițiatorul Scolii Ardelene, un apostol al națiunii române.

4

Biblia de la Blaj

Lucrarea îi aparține lui Samuil Micu și reprezintă cea de-a doua traducere a Sfintei Scripturi în limba română, după Biblia lui Șerban Cantacuzino. „Samuil Micu este cel care s-a încumetat la 1783 să reformuleze, să reitereze această lucrare monumentală, să o traducă aproape din temelii și să o dea românilor” (Silviu Sana),